

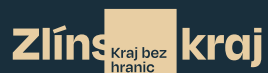

Muzeum regionu Valašsko
Vás zve na výstavu

TAJEMSTVÍ RUMUNSKÉ LIDOVÉ MASKY

Kulturní most
s moravským Valašskem
napříč staletími

7. 12. 2025 — 12. 4. 2026
zámek Vsetín

Embassy of Romania
to the Czech Republic

Tradiční masky z Transylvánie

Ve vesnicích Transylvánie nikdy masky nebyly jen dekorativními prvky. Patří k systému víry a zvyků, které byly po staletí součástí života venkovských komunit. Nošeny během zimních svátků se masky objevují u etnik, která v oblasti společně žijí — Rumuni, Maďaři, Sasové — a jsou součástí rituálů spojených s Vánocemi, Novým rokem a karnevalem. Doprovázejí důležité okamžiky zemědělského a církevního kalendáře.

Postavy a podoby

Každá maska má jasnou funkci a pevné místo v obřadním celku: koza, která tančí, čerti, kteří provokují, staříci a stařenky, kteří satirizují. Odráží hlubokou symbolickou logiku, v níž je chaos nastolen jen proto, aby znovu nastolil řád, a groteskno má očistnou funkci. Maškary dočasně ruší normy každodenního života. Obcházejí domy, tančí, žertují, tropí neplechy, zesměšňují společenské i osobní nedostatky.

Rituál a komunita

Kostýmy jsou ručně vyráběny z místních materiálů: dřevo, kožešina, plátno, kůže, sláma. Používají se i symbolicky přetvořené prvky lidového kroje: obrácené kožichy, převrácené čapky, sukně, šátky. Tato směs starého a spontánního dává masce výjimečnou vizuální sílu. Dnes se tradiční masky stále používají v oblastech jako Maramureș, Năsăud, Szeklersko a Banát. Někdy jsou zachovávány v autentické podobě, jindy umělecky reinterpretovány, ale stále jsou symbolem kolektivních hodnot a sounáležitosti.

Traditional Masks from Transylvania

In the villages of Transylvania, masks were never merely decorative. They are part of a system of beliefs and customs that have been an integral part of rural life for centuries. Worn during winter celebrations, the masks appear among the ethnic groups living together in the region — Romanians, Hungarians, and Saxons — and are part of rituals associated with Christmas, New Year, and Carnival. They accompany important moments in the agricultural and ecclesiastical calendar.

Characters and Forms

Each mask has a clear function and a fixed place within the ceremonial ensemble: the dancing goat, devils who provoke, elderly men and women who satirize. They reflect a deep symbolic logic, where chaos is introduced only to restore order, and the grotesque serves a purifying purpose. The masks temporarily suspend the norms of everyday life. They go from house to house, dance, joke, cause mischief, and mock both social and personal shortcomings.

Ritual and Community

The costumes are handmade from local materials: wood, fur, linen, leather, and straw. Symbolically transformed elements of traditional folk dress are also used: inverted coats, upside-down hats, skirts, and scarves. This blend of the old and the spontaneous gives the mask its exceptional visual impact. Today, traditional masks are still used in areas such as Maramureș, Năsăud, Székely Land, and Banat. Sometimes preserved in their authentic form, other times artistically reinterpreted, they remain a symbol of collective values and community belonging.

Magické a rituální funkce masek

Maska v tradiční kultuře Transylvánie není jen předmět. Je to aktivní rituální symbol, kanál, kterým komunita vstupuje do kontaktu s neviditelnými silami poskytujícími ochranu, plodnost, očistu či proměnu. Zvyky spojené s maskami se odehrávaly v přechodném období: z končícího roku do nového, z temnoty ke světlu, ze smrti k znovuzrození.

Gesta s významem

Role přisuzované maškarám nejsou náhodné. „Stařečci“ tančí v domácnostech s neprovdanými dívkami, aby jim přivolali štěstí. „Čerti“ vnášejí nepořádek a humor. Obscenní loutky provokují nebo satiricky varují. Koza symbolicky umírá a znovu ožívá v rituálu obnovy času a přírody. Býk je „zabit“ a oplakáván v parodii na pohřeb zimy. Všechny tyto akty mají hluboký význam — znovu nastolují symbolické formy kontroly nad životem a začleňují emoce, touhu i naději do kolektivního scénáře.

Maska jako pocta

Nošení masky mělo svá pravidla: před převlečením přijímali mladí lidé svátost, a jejich dům se dočasně stával „nečistým“ prostorem, do kterého kněz nevstupoval. Maska proměňuje nositele v posla mezi světy. V tomto „pozastaveném“ prostoru jsou možné věci, které jsou po zbytek roku zakázané: satira, obscenní gesta, riskantní hry či výměna rolí.

Díky těmto funkcím se rituál s maskami stává mechanismem udržování prastarého a hlubokého řádu. Maska otevírá prostor, kde může být chaos prožit beze strachu, pochopen — a následně odstraněn.

Magical and Ritual Functions of Masks

In the traditional culture of Transylvania, a mask is not just an object. It is an active ritual symbol, a channel through which the community comes into contact with invisible forces that provide protection, fertility, purification, or transformation. Customs connected with masks took place during transitional periods: from the old year to the new, from darkness to light, from death to rebirth.

Gestures with Meaning

The roles attributed to masquerades are not random. The “old men” dance in households with unmarried girls to bring them luck.

The “devils” introduce disorder and humor. Obscene puppets provoke or satirically warn. The goat symbolically dies and comes back to life in a ritual of renewing time and nature. The bull is “killed” and mourned in a parody of the funeral of winter. All these acts carry deep meaning — they re-establish symbolic forms of control over life and weave emotion, desire, and hope into a collective scenario.

Mask as Tribute

Wearing a mask had its rules: before donning their disguise, young people received the sacrament, and their household temporarily became an “unclean” space into which the priest would not enter. The mask transforms its wearer into a messenger between worlds. In this “suspended” space, things are possible that remain forbidden for the rest of the year: satire, obscene gestures, risky games, or the exchange of roles.

Through these functions, the ritual of masks becomes a mechanism for maintaining an ancient and profound order. The mask opens a space where chaos can be experienced without fear, understood — and ultimately dispelled.